

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

229. An Missa, in qua Sacerdos consecrauit panem absque vino, sit verè,
& propriè Sacrificium? Et an ex dicta Missa possit Sacerdos accipere
consuetum stipendium? Et an præceptum consecrandi in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

griconiuij, ita in hoc Sacramento sola species panis scorsum habent virtutem reficiendam, & ita sunt in potentia partes coniuij spiritualis, quod est Eucharistia, quam constituet de facto, & in exercitio, eo ipso, quod altera pars existat sine aliquo alio superaddito, quia vt species panis consecratae sint actu pars huius Sacramenti, & in exercitio component, & integrent Eucharistiam, nihil eis deficit in se ipsis, sed solum deficit coexistentia alterius partis.

9. Ad secundum argumentum responderetur admittendo minorem, & negando consequentiam: cuius disparitatis ratio esse potest, quod in Sacramento Extrema-Vnctionis singulae formae partiales non praestant singulis vnctionibus hunc effectum, quando realiter existunt; sed postea, quando fit vltima Vnctio; nam tunc moraliter vniantur, & omnes simul tribuunt suos effectus propriis materis partialibus, & solum pro tunc sunt partes integrales illius Sacramenti, & non antea; seuus vero in Sacramento Eucharistiae: cuius discriminis ratio desumitur ex diueritate formae vtriusque Sacramenti, adducenda in solutione sequenti. Ceteras responsiones videbis penes Cornejum vbi supra.

RESOL. CCXXIX.

- An Missa in qua Sacerdos consecrauit panem, absque vino, sit vere, & proprie Sacrificium?
- Et an ex dicta Missa possit Sacerdos accipere consuetum stipendium?
- Et an praecipuum consecrandi in vtraque specie sit Diuinum, vel tantum Ecclesiasticum?
- Et cursum deducitur posse Papam dispensare, & de facto dispensasse, vt Sacrificium Missae in sola specie panis absque vino fieret? Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. Refol. 67.

§. 1. Diximus in superiori resolutione, Sacerdotem consecrantem Hostiam sine Calice vere consecrare, sed difficultas est, an Missa ita celebrata possit dici vere sacrificium. Et affirmatiue respondet D. Antonius, Turcremata. Adrianus, Maior, Gabriel, & alij, quos refert & sequitur Fagundez in quinque praecipua Ecclesiae, praecip. 2. lib. 3. cap. 5. n. 2. & nouissime in Decalogum; praecip. 2. lib. 2. cap. 40. num. 11. Bonacina dispnt. 4. de Eucharist. quast. vlt. punct. 2. num. 5. Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 6. num. 6. Castro Palao tom. 2. tract. 3. disput. 6. punct. 3. in fine, Marchinum tract. 5. part. 2. cap. 2. n. 16. & 17. quibus adde Cassalium de Sacrificio, lib. 2. cap. 25. Pignianum in 4. dist. 13. q. 2. art. 3. Ruardum artic. 16. contra Lutherum, Nugnum in 3. part. quast. 3. art. 1. concl. 4. & alios.

2. Ratio est; tum, quia Sacrificium Christi crucientum essentialiter repraesentatur per consecrationem vnius speciei, nam eo ipso, quod ex vi verborum sub speciebus vini constituitur solus Sanguis, & sub speciebus panis solus Corpus eo ipso repraesentatur Christi corpus ex angue, & consequenter mortuum. Tum quia sicut ratio Sacramenti permanet essentialiter in vnica sola specie Eucharistiae: ita similiter ratio Sacrificij. Tum, quia Sacrificium dicitur ex hoc, quod homo facit aliquid sacrum in Dei honorem; ex D. Thoma 2. 2. quast. 85. art. 3. ad 3. At per actionem solam consecrandi panem in corpus Christi, fit aliquid sacrum in Diuinum cultum, nec consecratio vnius speciei pendet ex consecratione alterius: ergo. Tum, quia, si de essentia huius Sacrificij esset expressa repraesentatio mortis

Christi, vt aduersarij dicunt; etiam fractio Hostiae, quae significat fractionem ossium Christi; & sumptio quae significat sepulturam, essent de essentia huius Sacrificij; ac consequens negant aduersarij, cum quibus disputamus: ergo. Tum, quia graues Theologi probabile censent, posse Papam dispensare: & de facto dispensasse, vt sacrificium Missae in sola specie panis absque vino fieret. Tum, quia dantur multi casus, in quibus licet sacrificare absque consecratione vini, quod post Maiorem in 4. dist. 9. q. 3. Adrianum eadem dist. quast. 6. enumerant Azorius Moral. instit. tom. 1. lib. 10. cap. 19. quast. 2. & Stephanus Fagundez de 5. Ecclesiae praecipis, part. 1. lib. 3. cap. 5. n. num. 10. ad 15. Primus, ab omnibus concessus est, vbi Sacerdos per inaduertentiam, aut errorem, panem solummodo consecrasset; nec posset absque scandalo, & offensione adstantium monere, vt desereretur vinum consecrandum; nam tunc praecipuum de sacrificando sub vtraque specie non obligaret cum tanto periculo Sacerdotis, qui facile de incuria accusari posset, & deponi; necnon cum tanto adstantium scandalo, quod iure naturali euitandum est: fortius enim est praecipuum iuris naturalis praecipuum diuino sacrificandi sub vtraque specie. Secundus, si post consecrationem sub specie panis appareret vinum, aut in specie vini consecrati appareret caro: tunc licet Sacerdoti sacrificium perficere in vna specie, ex S. Thoma 3. part. quast. 8. art. 4. ad 3. Tertius casus est, vbi consecrato pane ob subitum hostium incursum, Sacrificium perfici non posset imminente mortis periculo. In his ergo, & similibus casibus Sacrificium in sola specie panis peractum, & consummatum, esset verum Sacrificium quoad substantiam; & tamen consecratio sub specie vini deficeret: ergo ad essentiam huius Sacrificij, vtriusque speciei consecratio non praerequitur.

3. Verum his non obstantibus ego negatiue sententia adhaereo asserenti consecrationem vtriusque speciei esse de essentia sacrificij, & hanc sententiam tuetur D. Thomas in 3. part. q. 76. art. 2. ad 1. & quast. 80. art. 12. ad 3. & ex neotericis Vasquez, & Suarez, Hurtados, Cardinalis de Lugo, Granadus, Filiucius, Azorius, & alij, quos citat, & sequitur Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 1. q. 27. quibus ego addo Garciam in summa tract. 3. difficult. 1. dub. 4. punct. 3. n. 11. Araujum in 3. part. D. Thoma, quast. 74. art. 1. dub. vlt. Cornejum ibid. tr. 4. de Euch. disp. 1. dub. 2. Baumium in Theol. moral. tom. 1. tract. 5. quast. 9. dub. 6. Trullench de Sacrament. lib. 3. cap. 7. dub. 5. n. 9.

4. Probat hanc opinionem, quia sacrificium Missae institutum est, vt ad viuum exprimeret sacrificium crucientum Crucis: sed ad hoc maxime necessaria est consecratio vtriusque speciei; ergo ea absolute pertinet ad essentiam sacrificij Missae. Minor probatur, quia in eo maxime elucet repraesentatio sacrificij crucientis, quod ex vi verborum solum Corpus constituitur sub speciebus panis, & solus Sanguis sub speciebus vini, ac proinde mystice loquendo tractatur ea victima pretiosa, & Sanguinis effusio in memoriam reuocatur: & quomodo in sola consecratione vnius speciei exprimeretur aliquo modo passio Christi Domini, quatenus solum Corpus, aut solus Sanguis constitueretur ex vi verborum, & propterea quaeuis species sufficeret ad Sacrificium; adhuc tamen illa repraesentatio non esset perfecta, & adaequata. Ex quo consequenter infertur, multo magis proprie dici, ad sacramentum Eucharistiae sufficere quamlibet speciem sine altera, quam ad rationem sacrificij. Etenim Eucharistia, vt sacramentum est, consistit in speciebus continentibus Christum Dominum ad sanctificandam animam suscipientis;

Sup. hac dispensatione cursum in Ref. praeterita in fine §. 1. verif. Neque cum dispensatione, & magis late in tom. 3. tr. 1. Ref. 47. §. Vnde ex his, & seqq. & in §. 1. not. praeterita, ante medium, verif. Y vemos que el Pontifice

Sup. hoc testio casu in Ref. seq. §. vlt.

Sup. hoc in Ref. praeterita signanter in §. ita, & seqq. & late in tom. 3. tr. 1. Refol. 47. §. 11. 2.

pietis, & id absolutè continetur in sola specie panis, aut vini: & propterea Sacerdos cum primum sumit speciem panis, percipit gratiam, quæ ex hoc sacramento provenit, vt *tr. 11. disp. 2.* in fine dictum est: at verò Eucharistia provt est sacrificium consistit in viva quadam expressione Sacrificij creventi, ac proinde non censetur omnino absolutè peractum, donec ad vium exprimator Passio Christi Domini, & effusio Sanguinis eius: unde non obtinetur fructus Sacrificij, aut saltem non totus, licet hostia mysticè macata sit per consecrationem panis, & vini, modo explicato, & propterea quoties consecratur panis, obligat strictè præceptum consecrandi Calicem.

5. Sed licet ego ex dictis huic sententiæ negativæ, vt dixi, adheream, existimo tamen opinionem affirmativam probabilem esse; sicut etiam existimo probabilem esse sententiam afferentium, præceptum consecrandi in vtraque specie esse Ecclesiasticum, licet sententia afferens esse diuinum sit probabilior, & cui ego adharreo, & cui adharret nouissimè Dicastillus de *Sacram. tom. 1. tract. 1. disp. 1. dub. 13. n. 2. 3. 8.* & recentiores communiter.

6. His suppositis, ad secundum dubium propositum in titulo resolutionis respondeo negativè, nempe Sacerdotem in Missa consecrantem Hostiam sine Calice non posse accipere stipendium pro illa Missa; & ratio est, quia vt alibi firmavimus, dantes stipendium, volunt applicationem, & fructum sacrificij Missæ certum, & non postum sub opinione: ergo Sacerdos non potest licitè accipere stipendium certum pro fructu incerto; nam si dantes stipendium hoc scirent, vti que illud non probarent.

Alibi supra in Resol. 42. §. Et ideo. & in Resol. 13. à §. His suppositis, & in aliis Res. & §§. eorum annotatio- num.

RESOL. CCXXX.

Quidam Sacerdos consecrauit Sanguinem, non consecrauit Hostiam, postea penitentia ductus vult illam consecrare; quaritur, an etiam debeat consecrare aliud vinum?

Et quid, si Sacerdos post consecrationem vtriusque speciei aduersat Hostiam non esse ex legitima materia, sed ex hordeo, vel corrupta materia, an inquam, in tali casu sit repetenda consecratio vtriusque speciei?

Et an si ante consecrationem Hostia, & Vini Sacerdos agnoscat Hostiam non esse triticicam, vel esse corruptam, quid est faciendum?

Et cursum docetur, quod si Sacerdos existens in Altari recordetur se non esse ieiunium, possit pergere, licet id aduertat ante consecrationem.

Et an, quando defectus in vtriusque consecratione accidisset, & panis, aut vinum sumptum iam esset, non debeat alia materia consecratio suppleri ex eo, quod iam Sacerdos ieiunium non esset; & quia tunc, vt vera non fuit factum, nec perfectum, nec imperfectum Sacrificium, sed totum fuit factum.

Sed aduerte, obsecro, quid est faciendum, quando nondum fractum est ieiunium, si tunc fortasse ex defectu intentionis, vel forme neutram speciem Sacerdos non consecrauit; tenebitur ne Sacerdos secretè iterare, & consecrare, antequam sumat speciem non consecratam, ne perseueret in inchoata fictione, nec sumendi potum, & cibum per modum Sacramenti, quod verum Sacramentum non est?

Et an detur ratio veri Sacrificij, si prius consecratur vinum, deinde panis?

Et vtrum, si post consecrationem panis Sacerdoti immineret periculum vitæ, teneatur vinum consecrare, inchoatum, & imperfectum remaneat Sacrificium? Ex part. 10. tract. 12. Misc. 2. Ref. 13.

§. 1. **Q**uestio procedit, etiam si Sacerdos v. g. post consecrationem vtriusque speciei aduertat an inquam in tali casu sit repetenda consecratio vtriusque speciei? Sapientissimus P. Suarez, *de his. sect. 1. §. Atque ex his*: magis propendet, vt fiat consecratio vtriusque speciei, eò quod ordo Consecrationum videatur Sacrificio essentialis, qui non seruetur, si in eo casu non consecratur vinum de nouo. Et hanc sententiam tenet Nugnus *in 3. part. in. 9. 8. 3. art. 6. dub. 2. post concl. 1. & Villalob. in Summa. tom. 1. tr. 8. diff. ult. 3. 2. n. 3.* vbi sic ait: [Si Sacerdos ante de la consagracion aduertie que la hostia est corrupta, ò non era de trigo, quitada aquella parte otra, y la ponga en su lugar, y la ofrezca por lo menos mentalmente, y prosiga del lugar donde dexa segun el Missal Romano, mas si lo aduertie despues de consagrada, ò auendola recebido, tome otra, y haga la ofrenda, como dicho, y comience la consagracion desde las palabras, *Qui prides quam pateretur*; y tome la primera despues de auer recebido la sangre, ò de la ò otro que la reciba, ò la guncede con reuerencia. Y no haze al caso si tomò ya la primera, que no està ayuno, para recibir la segunda, porque es de mayor importancia la perfeccion del Sacrificio, que recebedo ayuno. Mas si aduertio en ello despues de auer recebido la sangre, ha de poner de nuevo pan, y vino con agua, y ofrecido, y consagrar, comengando desde las palabras *Qui prides quam pateretur* tomar ambas las especies, y proseguir la Missa: lo qual se haze, porque el Sacrificio no queda imperfecto, y se guarde el orden devido.]

2. Verum ego magis adharreo contrariæ sententiæ, quam tueretur Dicastillus, de *Sacram. tom. 1. tr. 1. disp. 4. dub. 9. n. 2. 9. 3.* Gaspar Hurtados, de *Sacram. Missæ. disp. 4. diff. 13.* vbi sic ait: Si fons, aut materia Sacerdotis; aut quia panis non fuit triticus, & tempore Consecrationis non fuit agnitus, non consecratur Hostia, sed tantum vinum; postea consecranda est hostia, vt essentialiter perficiatur sacrificium, & non est necessarium postea iterum aliud vinum post Hostiam consecrare, quia ad perfectionem essentialem Sacrificij non est necessarium, quod prius consecratur Hostia, quam vinum, nam consecratione vtriusque, quocumque ordine facta, mixtum mysticè homo Christus separatione mystica Corporis, & Sanguinis inter se vi verborum consecrationis facta. Ita ille; cui adde ex eadem Societate Ioannem Præpositum *in 3. part. quest. 83. art. 6. n. 1. 2.* & Micosolum, in *Summa. tract. 5. cap. 6. n. 4.* licet asserent: [Si ante de la consagracion del Caliz, se conosciò, que la Hostia es de cenada, ò està cortompida, aunque sea de trigo, ha de poner otra de pan de trigo, y no la auiendo, ha de cessar la Missa; y si esto se entendiese despues de la consagracion del vino, que se ponga otra Hostia, y se consagre sola, sin boluer à consagrar otro vino, porque el orden no es de essencia, ni tan necesario, que en semejante caso no se cuple sin el. Idem etiam docet Garcias in *Summa. tract. 3. diff. ult. 9. dub. 2. punct. 4. num. 3. 8.* Vide etiam Ludouicum à San Iuan, de *Sacram. Euchar. quest. 7. art. 16. diff. 8.*

3. Nec obstat dicere, quòd ex hac opinione sequeretur, quòd, quo casu defectus fuerit in vtraque materia, & vice post consecrationem aduertatur; non sit necessarium supplendus: respondet Præpositus ita esse, si rationem Sacrificij spectemus, & obligationem ortam ex iure diuino ad perfectionem Sacrificij, quia nullum fuit Sacrificium etiam inchoatum: ergo nulla est obligatio ex iure diuino illud perficiendi: immò, si sumpta sit Hostia non consecrata;